

Heleen wilde zich zelf kennen. Eva wil dat ook, en meer dan dat. Zij wilde ook wijder worden en berusten. Zij heeft zoo lang gepeinsd, haar heeft het leven zoo veel geleerd, zooveel over den eeuwigen golfslag der verschijnselen, over de driften in den mensch, de klacht en de kreet der natuur, zij heeft zooveel gemijmerd; haar vrienden zijn „verwondering” en „medelijden” geweest, zij heeft zoo veel gehunkerd en gestreden dat nu over alle dingen een wijdheid gekomen is die het haar makkelijker maakt aanvaardend te staan in het leven, ondanks haar pessimistische geaardheid.

Graag gebruikt Carry van Bruggen het beeld van de legkaart die door een geworpen ligt — een wanordelijke hoop waarvan zij niet weet wat het vormen moet — het zal ondoenlijk wezen... zoo stond zij eens als kind. Graag spreekt zij van den sleutel — altijd vorscht haar verlangen naar het geheim achter de dingen en Eva is er dikwijls dichter bij dan zij zelf weet. Het is misschien gevaarlijk om te zeggen, maar Eva lijkt een grootsche belofte. Het is of in Eva de dingen zwellen, zwellen naar een openbaring — telkens is Eva bijna opgenomen in het groot verband, bijna verbreekt Eva de grenzen en zal zij zich zelve zien, niet verloren en dansend als een speelbal in de ruimte, maar als een kleine vastheid in de oneindigheid. Die wondere, mystieke nadering heeft de schrijfster zeer goed beschreven; het is soms of alles leeft, ieder woord, iedere letter, in een openheid en helderheid die verrukt.

Mocht zij vroeger wel eens wat zwoel zijn, te melancholiek-droomend, te topzwaar van overwegingen, te speelsch met gedachten, nu is zij bijna overal weldadig kuisch, en zonder zelfverteedering. O, dat gemis aan zelfverheerlijking bij een vrouw die toch zoo boordevol van zich zelf en haar innerlijk leven vervuld is, hoe goed doet het! Zij is soms zoo waarachtig dat men er blij en verschrikt van is! Hoe teeder is dit hart, niet in zijn hunkeren alleen, doch ook in zijn verhouding tot de omringende wereld. Lees het tweede Hoofdstuk, „Naar Huis”, warm en vol stemming en als doorzongen van een verlangen naar het goede. Deemoed kent Eva, haar drift is niet meer zoo rauw en stuipend, haar strijd niet meer zoo verwilderd. En hoewel zij geen type is dat in de praktijk véél voorkomt, toch zijn haar problemen algemeen en menschelijk. Met voorkeur heeft de schrijfster een „ongeleerde” vrouw genomen, die dus alles uit zich zelf heeft, en zij heeft gevoeld dat zij Eva als middelpunt sterker zou doen leven, als zij alles belichtte van uit de kern die Eva zelf is. Zoo doet zij een wereld ontstaan gezien door Eva's oogen, beleefd door Eva's hart en geest. Wij krijgen geen objectieve beschrijvingen, geen oogglinstering, geen haarlok, geen taillemaat. Heel de wereld is bevlogen van bewogenheden, doorstraalde gedachten, gevoelens, droomen, geen òn-omlijnde doch levende, die als tastbare wezens zijn. Deze vorm is nieuw, ook in Carry van Bruggen's oeuvre en zij is verrassend, zij lijkt een nieuwe mogelijkheid.